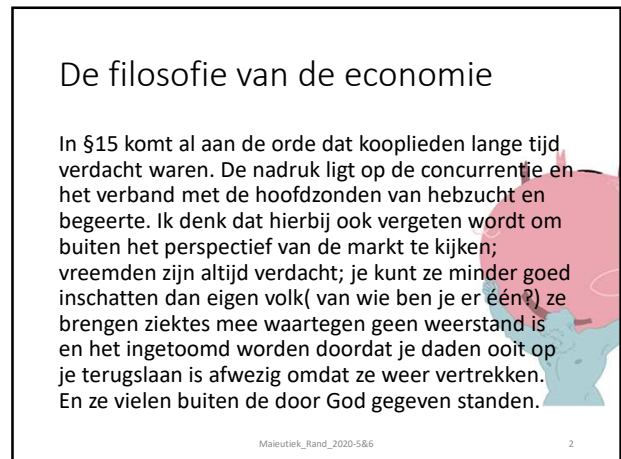
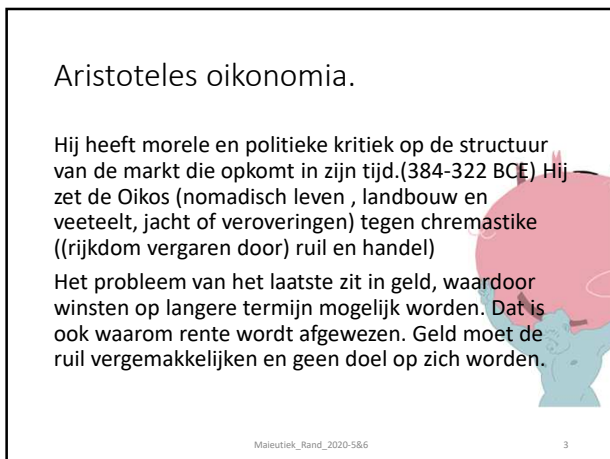

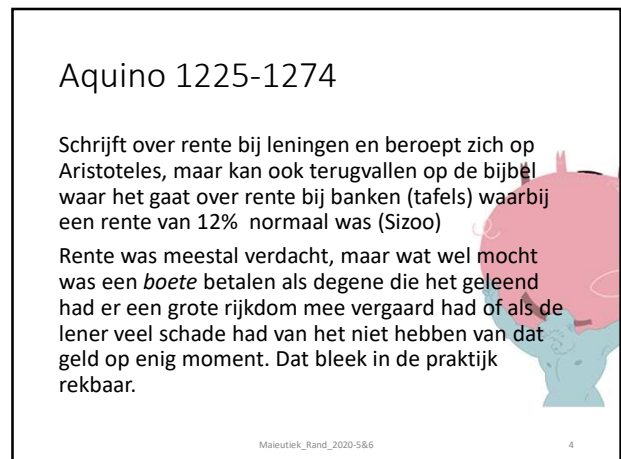
1

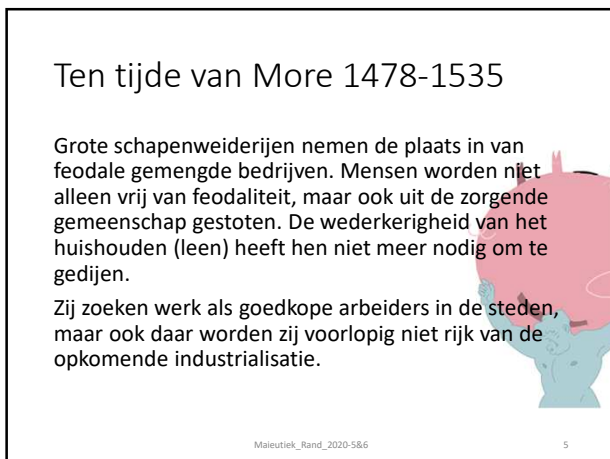
2

3

4

5

6

Datzelfde proces zien we nu mondiaal

Over de landbouwhervormingen van Modi ;

“Er zal toch moeten worden nagedacht over hoe op de langere termijn die talloze kleine boeren uit de agrarische sector geleid kunnen worden.” De toegevoegde waarde van landbouw aan het bbp in India is maar 15 procent, terwijl meer dan de helft van de bevolking afhankelijk is van de landbouw. “Dit is niet houdbaar.” (zie Artikel uit Trouw op website)

Naomi Klein in No Logo beschrijft hoe nu in de Filipijnen mensen in dezelfde omstandigheden werken als in Engeland aan het begin van de industrialisatie. Rand schrijft hoe velen door werk in de industrie van de honger worden gered, maar diezelfde industrie heeft hen er eerst in gebracht.

Maleutiek_Rand_2020-5&6

7

7

Locke 1632-1704

1. Je lichaam is van jezelf
2. Je arbeid (met dat lichaam) is van jezelf,

→ Door arbeid kan je bezit verwerven omdat je de natuur onder de macht van jouw lichaam brengt.

(let op blz. 171 de turf die *mijn dienaar* heeft gestoken blijft van mij)

Privébezit is net zo onvervreemdbaar van jou als je lijf. En deze arbeid maakt de opbrengst van de natuur voor iedereen hoger, is dus automatisch goed voor allen. Rand leunt zwaar op Locke zonder hem te noemen. (175)

Maleutiek_Rand_2020-5&6

8

8

Adam Smith 1737-1790

Greenspan was fan van Adam Smith, maar leest hem wel heel specifiek. Kinninging, een hedendaagse denker die hem tot de Schotse Verlichting rekent, moet aanvulling bieden. Wat zegt Smith?

1. Eigenbelang is door de onzichtbare hand het belang van de samenleving,
2. Concurrenieren om geldelijk voordeel valt onder de onzichtbare hand,
3. De onzichtbare hand moest het toen opnemen tegen privileges en oude machtsstructuren.(180)

Maleutiek_Rand_2020-5&6

9

9

Smith en Rand

Hebzucht van de adel was ongebreideld en ze konden doen wat ze wilden. Smith beperkt dat eigenbelang tot de markt waar ze ingetoomd zal worden door anderen die ook dingen willen.

Monopolies en andere manieren om de macht van consumenten af te nemen of concurrenten te slim af te zijn worden hier juist verboden. Het gaat over een open markt met klanten die de producenten en hun producten kunnen beoordelen. Dat kan eind 18de eeuw misschien maar gaat niet over de vrije concurrentie van vandaag de dag.

Daarnaast is er een leven van sympathieën buiten de markt. Niet alles is markt, concurrentie en eigenbelang

Maleutiek_Rand_2020-5&6

10

10

Utilitarisme

Jeremy Bentham, James Mill en John Stuart Mill. Het is lastig om de relatie met Rand goed te zien.

Bentham en James zijn echte rekenaars; rationaliteit leidt tot de keuze van het grootste nut voor de grootste groep. Rand deelt hun wereld en mensbeeld, maar niet de nadruk op de baten voor de groep. (maar die veronderstelt ze wel!)

John Stewart Mill gaat voor grootste geluk, maar ziet ook dat we niet weten wat dat is en wil iedereen de ruimte geven zodat dat wat de moeite waard blijkt overblijft. Enige regel is 'geen schade aan de vrijheid van anderen aanbrengen'. Dat onderschrijft Rand. Maar zijn aandacht voor emoties zou ze afwijzen.

Maleutiek_Rand_2020-5&6

11

11

Utilitarisme en de moderne samenleving. Foucault

Het panopticon in **Discipline toezicht en straf** (1975)

Maleutiek_Rand_2020-5&6

12

12

Opvoeding tot de vrije markt

Het hospital opgericht in 1656 door Lodewijk de XIV. Na eerdere pogingen om armen en nuttelozen op te pakken en te hervormen kreeg men nu niet alleen juridische zeggenschap op zijn eigen terrein, maar ook over alle armen buiten het terrein.

De andere waarden die soms botsen met die van de vrije markt en haar rationaliteit moeten nu worden afgelegd om vrijheid te krijgen. (nomadisch bestaan, zondagsrust, ramadan)

Maleutiek_Rand_2020-5&6

13

13

Marx en de morele problemen van geld als ruilmiddel

Geld was ooit handig om appels tegen een koe te ruilen, maar gaat al snel een eigen leven leiden. (Eerst gemerkte wapens, dan muntgeld in China rond 700 BCE)

Geld in plaats van verovering klinkt als morele vooruitgang. Het is een neutraal middel dat werkt vlg. Rand.

Marx, die de gelijkheid na de Franse revolutie ziet stranden op geld, denkt daar anders over; Zijn eerste kritiek is een morele; je kunt niet alles door geld vervangen(199)

Maleutiek_Rand_2020-5&6

14

14

Marx en het economische probleem van kapitalisme

De deelnemers aan het kapitalisme doorzien niet dat zijzelf het kapitaal hebben geschapen.

Geld is een afspraak en de verdeling ervan ook. Maar geld wordt god.

Maar uiteindelijk zit iedereen vast in een systeem waar niemand uit lijkt te kunnen. (Polman en Unilever)

Arnout Boot zegt dat het bankwezen niet opereert als smeermolie voor de economie, maar een winstmachine is geworden. (201) Gevolg is dat alles lijkt geoorloofd als het maar winst oplevert. (Zembra over de klimaatlobby, Luyendijk over de banken, zie website)

Maleutiek_Rand_2020-5&6

15

15

Vrijheid en de markt

Met alle kritiek zijn er ook voordelen geweest van de vrije markt. Meer gelijkheid, meritocratie, emancipatie en innovatie en handelsbelangen die oorlog en veroveringen tegenhouden. Dat was ook de kracht waar Kant op hoopte toen hij i.t.t. tot de tijd ervoor handel als moreel goed neerzette.

Onvrijheid van mensen ten opzichte van elkaar, van de hiërarchie en van de traditie is zeker deel van de problematiek die de vrije markt had op te lossen.

Maleutiek_Rand_2020-5&6

16

16

Durkheim 1858-1917

Pleit voor anonieme solidariteit. Niet de klassenstrijd tot het eind volvoeren, noch de nadruk op het sterke individu, maar anonieme solidariteit.

Dit concept kon alleen ontstaan doordat traditionele verbanden al verbroken waren door de opkomst van de vrije markt.

Het was ook een blik op het pauperbestaan die anders was dan tot dan toe.

Het concept solidariteit speelt een grote rol in de sociaal democratie en de verzorgingsstaat, die meer van Marx geleerd heeft dan ze wil toegeven. De *verelendung* moet het hoofd worden geboden, want anders krijg je revolutie en een gebrek aan afzetmarkt.

Maleutiek_Rand_2020-5&6

17

17

Foucault 1926-1984

Het neoliberalisme verbrak deze organische solidariteit. Marktwerking ging boven gemeenschappelijk burgerschap zegt Foucault (209)Maar er was ook een probleem waarop dit het antwoord leek.

De gelukte gelijkheid en emancipatie maakte dat de individuele vrijheid en behoeften toenemen. De grenzen van de emancipatie werden verkend. (de blinde fotograaf die een opleiding met ondersteuning afdwingt). Probleem is dat diegenen die solidariteit nodig hadden soms uit beeld verdwenen door goed geïnformeerde burgers die solidariteit opeisen.

Maleutiek_Rand_2020-5&6

18

18

Het individu als begin of eindpunt?

Durkheim zette het individu neer als sluitstuk van een historische ontwikkeling.

Rand maakte het individu begin en basis. Pas daarna is er samenwerking uit vrije wil. Die invalshoek leek een oplossing, maar werkte nieuwe problemen in de hand omdat een dergelijk autonoom individu in een mensenwereld niet bestaat.

Maieutiek_Rand_2020-S&G

19

19

Keynes 1883-1964

De vrije markt mislukt omdat we steeds meer en effectiever kunnen produceren en dus minder en lagere lonen betalen, maar wie koopt dan de producten?

De psychologie ontbreekt zegt Keynes. Economie is een menswetenschap; er is onzekerheid in alle modellen. Te lange termijnen maken voorspellingen beter, maar zeggen minder over de wereld waarin we leven (v.b. lange termijn: de pokkenplagen waren een zegen!)

De overheid moet ingrijpen in de economie en dat werkte een tijdje tot overheidstekorten de investeringsmarkt gingen drukken en toen leek het neoliberalisme de enige oplossing.

Maieutiek_Rand_2020-S&G

20

20